

COMPLIANCE OF THE CONTENT OF FOREIGN LANGUAGE EDUCATION IN UKRAINE WITH THE REQUIREMENTS OF INTERNATIONAL KNOWLEDGE CERTIFICATION

ВІДПОВІДНІСТЬ ЗМІСТУ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ВИМОГАМ МІЖНАРОДНОЇ СЕРТИФІКАЦІЇ ЗНАНЬ

Inna Feltsan¹

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-408-5-18>

Соціально-економічний прогрес XXI ст. формує нові вимоги до фахівця, підштовхує до розвитку нових компетенцій, навичок, які б сприяли його ефективності у міжнародному полі. Ключовою вимогою більшості пропозицій сучасного ринку праці є володіння іноземною мовою на рівні не нижче B2.

Міжнародні іспити, що дозволяють отримати сертифікат про підтвердження рівня володіння іноземною мовою, розглядають як інструмент інтернаціоналізації і підтвердження якості іншомовної освіти в Україні, невід’ємний компонент академічної мобільності студентів і працівників ЗВО, критерій конкурентоспроможності фахівця на світовому ринку праці [1, с. 98].

Дослідження змісту і критеріїв оцінювання знань міжнародних іспитів з іноземної мови стали об’єктом досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців: Р. Кравець, Т. Кравчина, Н. Лиса, М. Люлько, Д. Ольшанський, О. Пасічник, Ю. Семенчук, О. Синькоп, С. Сорочинська, Н. Шерстюк, С. Вейгл, С. Луома та ін.

Зміст навчання – є однією з ключових категорій педагогіки. Під змістом навчання прийнято розуміти усе те, чим мають оволодіти учні у процесі навчання. Це спеціально дібрана й закріплена державою система знань, умінь, навичок, способів діяльності, які необхідні людині для ефективної, творчої, професійної діяльності [2, с. 95]. Відповідність змісту іншомовного навчання міжнародним стандартам освіти відносять до пріоритетних напрямів досліджень в Україні.

Згідно даних, найбільш популярними міжнародними екзаменами на визначення рівня володіння іноземною мовою у Європі є IELTS, TOEFL, Cambridge English Exams, DELF, Goethe-Zertifikat. Критерії більшості з них розроблені на основі Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти (Common European Framework of Reference for Languages), якими

¹ Mukachevo State University, Ukraine

користуються як еталоном для опису мовних умінь. Рекомендації були створені шведськими фахівцями для вимірювання знань всіх мов, поширених в Європі, поліпшення комунікації та співпраці вчителів на міжнародному рівні, а також для зручного та прозорого оцінювання студентів будь-якого віку з будь-якої країни.

Комплексний підхід перевірки знань формує основу оцінювання під час іспиту і складається з наступних аспектів: читання та переклад, усне і писемне мовлення, аудіювання. У своїх дослідженнях, Р. Кравець доводить необхідність модернізувати зміст вітчизняної іншомовної освіти, з метою підвищення якості навчання, адже серед українських студентів спостерігається недостатня сформованість знань з іноземної мови у межах професійного й академічного дискурсу, навичок усної та письмової комунікації, що є серйозними перешкодами на шляху до набуття професійної кар'єри та здійснення міжнародної наукової діяльності [3, с. 196].

Організація міжнародних іспитів відбувається у відповідності з прогнозованою сферою застосування мови – поділу за принципом загального або академічного спрямування. В Україні більшість шкільних програм орієнтовані на підготовку до комунікації у сфері загально-побутового спілкування, а елементи іншомовного академічного мовлення зустрічаються лише починаючи з програм другого (магістерського) рівня і вище.

Інтегруючи успішний досвід країн Північної Європи, серед яких Швеція, Норвегія, Данія, у практиці іншомовного навчання спостерігається перехід до комунікативного підходу у процесі формування навичок усного мовлення, залишаючи, подекуди, без належної уваги розвиток писемного мовлення, яке є невід'ємною складовою міжнародних іспитів (написання есе, відгуків, опис діаграм, статистичних даних, тощо). Слід пам'ятати, що середовище, в якому розвиваються школярі країн ЄС, заповнене іншомовним контентом за межами формального навчання, його головною ознакою є мультимедіальність та інформальна форма пізнання, воно відрізняється від того, в якому розвиваються українські школярі, а згодом студенти і дорослі. Отже, на процес навчання іноземних мов також впливають ціннісні установки й переконання, зумовлені родинним вихованням, або ж сформовані під впливом соціальної групи, до яких вони належать (нація, субкультура) [2]. Тому, перевагою української методики іншомовного навчання, може стати поєднання традиційного і прогресивного.

Аналіз освітніх програм різних рівнів дав змогу виявити наступні тенденції в іншомовній освіті: скорочення кількості годин практичних занять і збільшення годин самостійної роботи, без створення компенсаторного інформального середовища для розвитку і пізнання

(радіо, преса, телебачення); зосередження уваги на аксіологічному компоненті в освіті (емоційно-ціннісному), що формує соціокультурну компетентність, проте це відбувається за рахунок скорочення обсягу годин, потрібних для формування предметного та процесуального компонентів змісту освіти, вивчення одиниць мови і мовлення, розвитку лексико-граматичних навичок, засвоєння аспектів іншомовного усного і писемного мовлення.

За таких умов, виявляється дуже складно підготувати учнів до іспитів міжнародного рівня, які не фрагментарно, а комплексно оцінюють аспекти усного і писемного мовлення – недостатнім буде інформувати співрозмовника з теми, потрібно сформулювати власні судження, зробити висновки на основі отриманої інформації, спрогнозувати зворотну реакцію та переконати, а також діяти мобільно в умовах обмеженого часу.

Оцінювання знань під час складання міжнародних іспитів з іноземної мови формують наступні критерії: *Task Achievement* (визначається можливість здобувача коротко та ёмко розкрити задану тему), *Coherence and Cohesion* – визначається узгодженість тексту, його цілісність та структура, *Lexical Resource* – оцінюється словниковий запас та віртуозність його використання, *Grammatical Range and Accuracy*, *Pronunciation* – вимова (оцінюється виразність мовлення та сприйняття). Отже, вирішальне значення для отримання позитивної оцінки має не окремий аспект мови, а вміння досягати поставленої мети спілкування, швидкість та злагодженість дій. За таких умов, доцільним буде включити до змісту іншомовної освіти методику опанування навиками роботи з інформацією в умовах часового обмеження, самопрезентації, самоорганізації.

Як відмічає у своїх дослідженнях О. Пасічник, для предметної галузі «іноземні мови» пріоритетними є не знання, а способи діяльності, оскільки в процесі навчання учні мають оволодіти вміннями спілкуватися в усній (сприймати мову на слух та брати участь у діалогічному та монологічному мовленні) та писемній формі (читати й писати іноземною мовою).

Потрібно відмітити, що міжнародна система оцінювання мовної компетентності, зокрема іспити академічного спрямування, можуть тяжіти до перевірки знань з різновидів мови, зокрема, американського чи британського варіанту англійської. Наприклад, IELTS укладено згідно британського варіанту англійської мови, тоді як TOEFL використовують ті, хто хоче переїхати до США або Канади для того, щоб здобути вищу освіту. «TOEFL» існує тільки в одному форматі – академічному, тому за складністю він прирівнюється до «Academic IELTS». Відповідно до цього,

зміст іншомовної освіти повинен містити елементи лінгвістичної тематики, знайомити з варіантами іноземної мови, якщо такі існують.

Готовність до використання комп'ютерних технологій є також важливим компонентом іншомовної підготовки. Іспит IELTS існує тільки в «паперовому» варіанті, тоді як TOEFL можна здавати у двох форматах: «Paper-based Test» – письмовий варіант тесту та «Internet-based Test» – комп'ютерний варіант. З огляду на це, вміння працювати у цифровій системі перевірки знань з іноземної мови потрібно включати до програмних результатів навчання. Сучасні технології також присутні в секції «Speaking» тесту TOEFL – відповідь усного мовлення записують на допомогою зовнішнього мікрофону, а потім надсилають у центральне відділення, де відбувається оцінювання; текст, призначений для читання, може здатися більшим у зв'язку з тим, що відображається на моніторі комп'ютера.

Спируючись на зазначене вище, можна зробити висновок, що іншомовна освіта в Україні знаходиться на етапі модернізації змісту, який повинен відповідати вимогам підготовки до різних видів, форм і обставин спілкування. З цією метою, Міністерство освіти і науки України розробляє дієві алгоритми визнання результатів міжнародних іспитів з іноземної мови у школах та ЗВО, серед яких Goethe-Zertifikat (сертифікат Goethe на визначення рівня володіння німецькою мовою) чи DELF/DALF (на визначення рівня володіння французькою мовою). Відповідно, зацікавленість представників міжнародних агентств у налагодженні співпраці з українським слухачем, теж сприяє розвитку змісту іншомовної освіти на всіх рівнях і створює перспективи для подальших наукових розвідок.

Список використаних джерел:

1. Лиса Н., Семенчук Ю. Міжнародні іспити з англійської мови в контексті інтернаціоналізації освітніх послуг. *Гуманітарні студії: історія та педагогіка*. 2021. № 1. С. 98–112. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/45909/1/Лиса.PDF> (дата звернення: 19.03.2024).

2. Пасічник О. Компонентний склад змісту навчання іноземних мов у закладах загальної середньої освіти – сучасна інтерпретація. *Український педагогічний журнал*. 2018. № 1. С. 93–103.

3. Кравець Р. А. Інтернаціоналізація змісту навчання іноземної мови як засіб підвищення якості професійної підготовки студентів у закладах вищої освіти. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія»*. Педагогічні науки. 2019. № 2 (18). С. 192–199. URL: <https://www.pedpsy.duan.edu.ua/images/PDF/2019/2/25.pdf>

4. Форостюк І. В., Шерстюк Н. В. До питання підготовки студентів і здобувачів наукового ступеня до міжнародного іспиту та ЗНО з англійської мови. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : Філологія*. 2019. № 38. Том 2. С. 153–156.